

Zadanie 1. (4 pkt)**Drogi kołowe i autostrady w wybranych krajach europejskich w 1997 r.**

Kraj	Powierzchnia kraju (w km ²)	Drogi kołowe	
		ogółem (w km)	w tym autostrady (w km)
Polska	312 685	377 048	264
Niemcy	357 021	656 000	11 309
Norwegia	323 877	91 254	570
Włochy	301 268	308 000	6 505
Hiszpania	505 992	162 795	7 750
Wielka Brytania	244 101	394 330	3 412

Na podstawie Rocznika Statystyki Międzynarodowej GUS, 2000

- a) Na podstawie danych z tabeli „Drogi kołowe i autostrady...” podaj nazwę kraju o:
- największej gęstości dróg kołowych
 - najmniejszej gęstości dróg kołowych
 - największym udziale autostrad w ogólnej długości dróg kołowych
 - najmniejszym udziale autostrad w ogólnej długości dróg kołowych
- b) Wyjaśnij zróżnicowanie gęstości sieci dróg kołowych (ze wskazaniem czynników sprzyjających i ograniczających).

.....

.....

.....

- c) Wyjaśnij zróżnicowanie udziału autostrad w ogólnej długości dróg kołowych (z uwzględnieniem czynników warunkujących budowę autostrad).

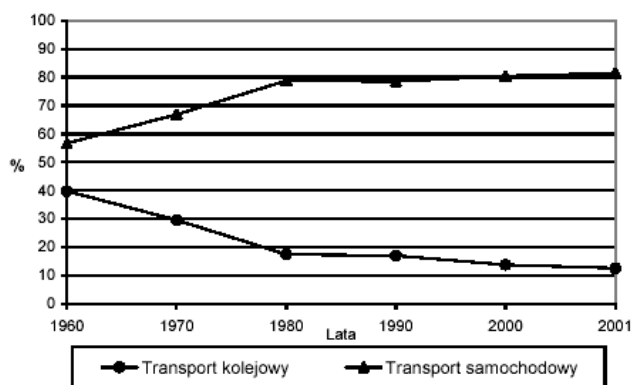
.....

.....

.....

Zadanie 3. (3 pkt)

Na wykresach przedstawiono malejący udział transportu kolejowego i rosnący transport samochodowego w przewozach ładunków w Polsce w milionach ton w latach 1960 – 2001. Przedstaw trzy argumenty przemawiające za wzrostem udziału transportu kolejowego w przewozach ładunków.

Źródło: Opracowano na podstawie: Kądziołka J., i i n., Świat w liczbach 2003/2004, WSiP, Warszawa, 2003.

.....

.....

.....

Zadanie 4 (3 pkt.)

Porty morskie są „oknami na świat”. Istnieją porty różnie lokalizowane i budowane zależnie od warunków naturalnych, np. Port Północny w Gdańsku posiada liczne pirsy wychodzące daleko w morze (port zewnętrzny), a port w Gdyni ma zarówno część zewnętrzną, jak i wewnętrzną (wchodzącą głęboko w ląd).

Na świecie istnieje szereg portów morskich wybudowanych w estuariach. a). Przedstaw zaletę oraz wadę lokalizacji portów w estuariach.

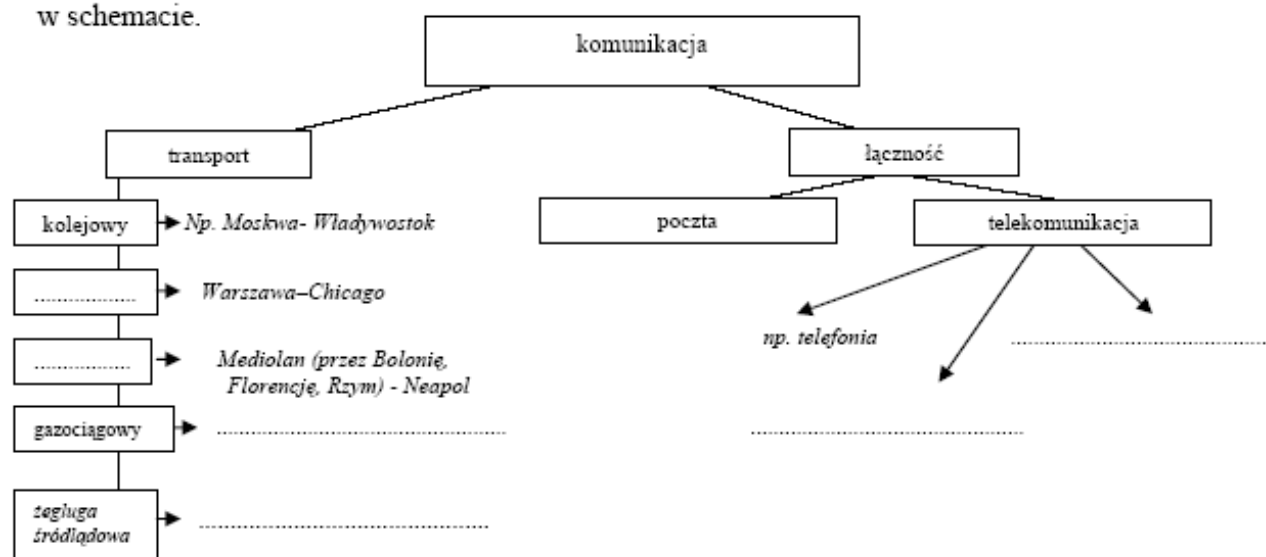
zaleta.....

wada.....

b). Podaj nazwę jednego z portów w Europie zlokalizowanego w estuarium.

Zadanie 6. (2 pkt)

Niżej podano podział komunikacji z przykładami (wpisane kursywą). Uzupełnij luki w schemacie.

Zadanie 7. (2 pkt)

Wymień czynniki przyrodnicze i społeczno-ekonomiczne wpływające na rozwój transportu.

czynniki przyrodnicze:

czynniki społeczno- ekonomiczne:

Zadanie 8. (2 pkt)

Transport samochodowy przeważa nad innymi rodzajami transportu w przewozach osób i ładunków. Wymień jego zalety.

Zadanie 9. (2 pkt)

Wyjaśnij, dlaczego w Polsce i innych krajach europejskich zmniejsza się ilość przewozów transportem kolejowym.

Zadanie 10. (2 pkt)

Statystycznie najwięcej statków pływa pod banderami Panamy i Liberii, ale większość z nich należy do armatorów cudzoziemskich. Dlaczego „obcy” armatorzy decydują się na rejestrację statków w krajach „taniej bandery”?

Zadanie 11. (2 pkt)

Wyjaśnij, dlaczego Gdańsk jest dużym ośrodkiem przemysłowym (rafineria ropy naftowej, stocznia, elektrownia cieplna, fabryka nawozów fosforowych).

Zadanie 12. (3 pkt)

Wstaw literę **P**, jeśli zdanie jest prawdziwe lub literę **B**, jeśli zdanie jest błędne.

- Największa gęstość sieci żeglugowej na świecie notowana jest w Holandii.....
- Im wyższy poziom rozwoju gospodarczego kraju, tym lepiej rozwinięty transport.....
- Najwyższe wskaźniki abonentów telefonicznych na 1000 mieszkańców notuje się w Europie Wschodniej.....
- Rurociąg „Przyjaźń” łączy Półwysep Jamał z Europą Zachodnią.....
- Największy system żeglugi śródlądowej na świecie łączy Szlak Wielkich Jezior..... i Rzeki Św. Wawrzyńca z Missisipi- Missouri.....
- Żegluga śródlądowa wykorzystywana jest przede wszystkim do przewozu drobnicy.....

Zadanie 13. (2 pkt)

Wyjaśnij, dlaczego na terenie Polski transport lotniczy nie odgrywa znaczącej roli w przewozach osób.

Zadanie 14. (2 pkt)

Na podstawie tabeli (zał. 1), dokonaj podziału państw wg poziomu rozwoju łączności.

Załącznik 1.

Mierniki rozwoju łączności w wybranych krajach w 1999 r.

państwa	liczba abonentów telefonii stacjonarnej	telewizory	radio-odbiorniki	liczba kont w Internecie
	na 1000 mieszkańców			
Etiopia	3	196	6	0,001
Francja	582	623	937	16,7
Indie	7	75	121	0,03
Japonia	558	719	960	26,9
Polska	263	387	522	6,7
USA	664	844	2146	242
Węgry	371	448	687	12,9

Źródło: na podstawie *Tablic geograficznych*,
Wydawnictwo Adamantan, Warszawa 2001

- państwa o wysokim poziomie rozwoju łączności:
- państwa o średnim poziomie rozwoju łączności:
- państwa o niskim poziomie rozwoju łączności:

Zadanie 15. (1 pkt)

Na podstawie danych zawartych w tabeli powyżej, sformułuj wniosek dotyczący zależności między poziomem rozwoju gospodarczego państw a poziomem rozwoju łączności.

.....

Zadanie 18. (3 pkt)

Na podstawie analizy danych statystycznych sformułuj prawidłowości dotyczące:

- gęstości linii kolejowych w państwach europejskich na tle pozostałych krajów,
- różnic w gęstości linii kolejowych w państwach o dużej i małej powierzchni,
- tendencji zmian długości linii kolejowych w państwach o różnym stopniu rozwoju gospodarczego.

Kraj	Linie kolejowe w eksploatacji w tys. km						Gęstość linii kolejowych w km/100 km ²
	1950	1960	1970	1980	1990	1997	
Australia	43,4	42,0	40,3	39,4	35,5	36,2	0,5
Belgia	5,6	4,6	4,1	4,0	3,5	3,4	11,2
Francja	41,4	38,8	36,0	33,9	34,1	31,8	5,8
Indie	54,7	56,7	59,7	60,9	62,0	62,8	1,9
Niemcy	47,0	47,8	47,8	45,9	44,1	38,4	10,0
Rumunia	10,9	11,0	11,0	11,1	11,3	11,4	4,8
USA	360,1	350,0	331,9	288,1	192,7	164,4	1,7

Źródło: *Tablice geograficzne*, Wydawnictwo Adamantan, Warszawa 2001

Prawidłowości:

-

-

-

Zadanie 19. (2 pkt)

Podaj trzy przykłady zmian społeczno-gospodarczych, które niesie ze sobą duże tempo rozwoju nowoczesnych systemów łączności (Internet, telefonia bezprzewodowa):

.....

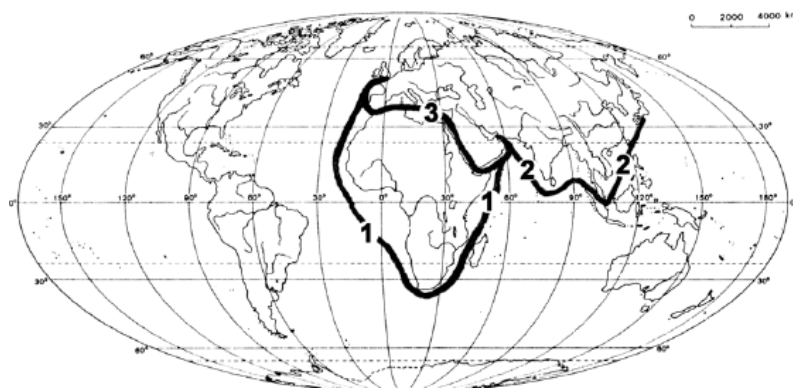
Zadanie 20. (2 pkt)

Wyjaśnij podając trzy przyczyny, dlaczego jednym z najdynamiczniej rozwijających się rodzajów transportu jest transport lotniczy.

-
-
-

Zadanie 21. (3 pkt)

Mapa przedstawia trzy główne szlaki transportu ropy naftowej na świecie.

Do każdego ze szlaków dobierz, spośród wymienionych poniżej, po dwa obiekty geograficzne mijane po drodze przez tankowce lub znajdujące się na trasie szlaku.
Obiekty geograficzne:

- 1) Morze Czerwone, 2) Morze Południowochińskie, 3) Kanał Sueski,
4) Kanał Mozambicki, 5) Półwysep Malajski, 6) Wyspy Kanaryjskie, 7) Morze Czarne.

Numer szlaku	Obiekty geograficzne
1	
2	
3	

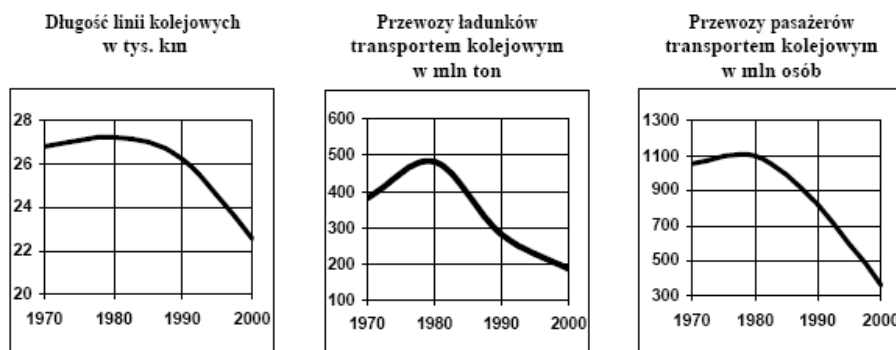
Zadanie 22. (2 pkt)

Podaj dwa przykłady zagrożeń dla środowiska przyrodniczego lub gospodarki człowieka, które stwarza transport ropy naftowej drogą morską.

1.
2.

Zadanie 23. (4 pkt)

Wykresy przedstawiają zmiany zachodzące w transporcie kolejowym Polski w latach 1970-2000.

a) Na podstawie wykresów podaj, która z cech transportu kolejowego w Polsce, przewozy pasażerów czy przewozy ładunków, uległa większym zmianom po 1980r.

b) Podaj trzy główne przyczyny zmian zachodzących w transporcie kolejowym w Polsce po 1980 roku.

1.
2.

3.

Zadanie 24. (1 pkt)

Pomimo zlokalizowania nad Wisłą licznych ośrodków przemysłowych, rzeka ta nie odgrywa znaczącej roli w żegludze śródlądowej Polski.

Podaj dwie przyrodnicze przyczyny marginalnego znaczenia Wisły w transporcie wodnym.

1.

2.

Zadanie 25. (2 pkt)

Afryka jest kontynentem o niewielkiej gęstości linii kolejowych, co przedstawiono na poniższej mapie.

Podaj po dwa czynniki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze, które wpłynęły na gęstość i rozmieszczenie linii kolejowych w Afryce.

Czynniki przyrodnicze:

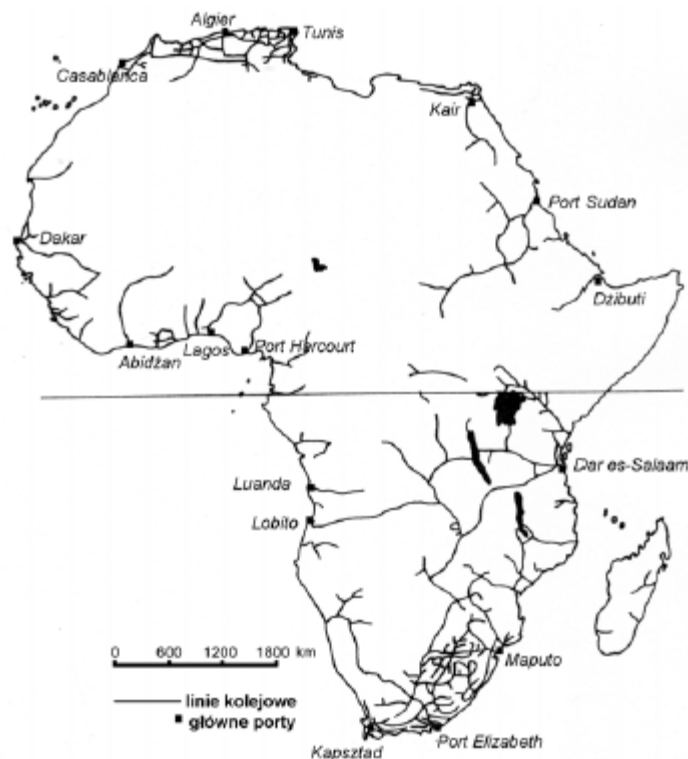
1.

2.

Czynniki pozaprzyrodnicze:

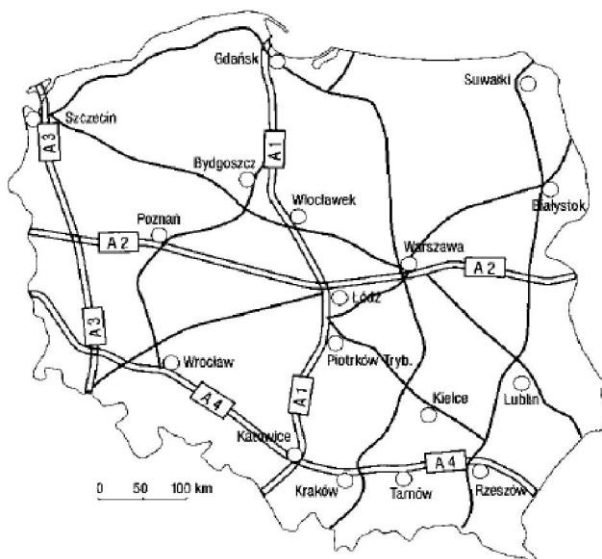
1.

2.

Zadanie 26. (1 pkt)

Drogi ekspresowe i autostrady stanowią w naszym kraju zaledwie 0,8% wszystkich dróg, co stawia Polskę na jednym z ostatnich miejsc w Europie. Na mapie przedstawiono sytuację planowaną na połączenie tymi drogami największych aglomeracji do 2010 roku.

Spośród podanych autostrad wybierz dwie, które są obecnie najbardziej zaawansowane w budowie i częściowo już eksploatowane. Odpowiedź wpisz poniżej.

1.
2.

Zadanie 27*. (2 pkt)

Budowa autostrad w Polsce przebiega bardzo wolno ze względu na szereg przeszkód natury ekonomicznej, społecznej i ekologicznej.

Wymień cztery argumenty, które powinny zadecydować o przyspieszeniu tempa budowy autostrad.

1.
2.
3.
4.

Zadanie 28. (2 pkt)

Wymień dwa współczesne problemy mieszkańców wielkich miast w krajach wysoko rozwiniętych związane z nadmierną ilością środków transportu na drogach. Podaj realne propozycje rozwiązania każdego z wymienionych przez Ciebie problemów.

Problem 1:

Propozycja rozwiązania problemu 1.:

.....

Problem 2:

Propozycja rozwiązania problemu 2.:

.....

Zadanie 29. (1 pkt)

Podaj dwie przyczyny wzrostu wielkości przewozów pasażerów transportem lotniczym w Polsce po 2000 roku.

1.
2.

Zadanie 30*. (2 pkt)

Podaj trzy przykłady konsekwencji przyrodniczych lub gospodarczych transportowania na duże odległości ropy naftowej z obszarów jej wydobycia do rafinerii.

1.
2.
3.

Zadanie 31*. (1 pkt)

W tabeli przedstawiono dane dotyczące linii kolejowych w wybranych państwach świata w 2000 r.

Państwo	Powierzchnia państwa w tys. km ²	Linie kolejowe eksploatowane w 2000 r. w km	
		ogółem	na 100 km ²
Belgia	30,5	3472	11,4
Chiny*	9597,0	57584	0,6
Hiszpania	506,0	12319	2,4
Luksemburg	2,6	274	10,5
Polska	312,7	22591	7,2
Rosja	17075	86031	0,5
Republika Czeska	78,9	9444	12,1

*) 1998 r.

Na podstawie danych w tabeli sformułuj wnioski dotyczące zależności:

a) długości linii kolejowych od wielkości powierzchni państw,

.....

b) gęstości linii kolejowych od wielkości powierzchni państw.

.....

Zadanie 32*. (1 pkt)

Przyporządkuj właściwe uzasadnienia wybrane z podanych (A.-E.) do wymienionych w tabeli przykładów wykorzystania różnych rodzajów transportu do przewozu określonych towarów.

Przykłady wykorzystania różnych rodzajów transportu	Uzasadnienie
Tulipany z Holandii do USA najlepiej przewozić transportem lotniczym.	
Ropa naftowa z Samary (Zagłębie Wołżańsko-Uralskie) do Płocka dostarczana jest transportem przesyłowym.	
Do przewozu produktów przemysłu hutniczego z Kolonii (Niemcy) do Rotterdamu (Holandia) najlepiej wykorzystać transport rzeczny.	

Uzasadnienie:

- A. Umożliwia przewóz towarów „od drzwi do drzwi” (bez konieczności przeładunku).
- B. Zapewnia niski koszt przewozu oraz masowość i ciągłość dostawy surowców.
- C. Istnieje możliwość łatwego przeładowania ładunku na inny rodzaj transportu dzięki kontenerom.
- D. Umożliwia tani przewóz ładunków masowych o dużej objętości oraz towarów niewymagających szybkich dostaw.
- E. Zapewnia krótki czas podróży, istotny przy przewozie towarów wymagających szybkiej dostawy.

Wykorzystując mapę Australii, rozwiąż zadanie 33*

Zadanie 33*. (2 pkt)

W 2004 r. dokończono budowę transkontynentalnej linii kolejowej Adelaide – Darwin.

a) Podaj dwie prawdopodobne konsekwencje społeczne lub ekonomiczne eksploatacji tej linii kolejowej w Australii.

1.
2.

.....
b) Transkontynentalna linia kolejowa przebiega wzdłuż autostrady łączącej Adelaide z Darwin. Podaj dwie cechy transportu kolejowego, dzięki którym przewóz towarów koleją na tej linii może konkurować z przewozem towarów samochodami.

1.
2.

Zadanie 34. (2 pkt)

Polecenie wykonaj na podstawie tekstu źródłowego i własnej wiedzy.

Żegluga śródlądowa w Polsce w porównaniu z resztą Europy jest nader skromna, można wręcz powiedzieć, że prawie jej nie ma. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego długość dróg wodnych w naszym kraju wynosi 3812 km, w tym tylko około 100 km spełnia wymagania stawiane międzynarodowym drogom wodnym. (...) W Niemczech jest to odpowiednio 70% całkowitej długości dróg wodnych, w krajach Beneluksu 50%, a we Francji 30%- łącznie w Europie około 10 tys. km.

Drogą wodną przewozi się w Polsce rocznie zaledwie 0,6% wszystkich towarów - głównie jest to piasek i żwir, węgiel oraz wyroby stalowe. Dla przykładu w Belgii 14%, w Niemczech 12%, w Rumunii 10%, a w Holandii 31%.

Na podstawie artykułu: E. Wieteska, *ZIELONA VICTORIA*, Wiedza i Życie nr 6/2008.

Zaproponuj trzy działania człowieka, które mogą wpłynąć na rozwój polskiej żeglugi śródlądowej.

1.
2.
3.

Zadanie 35*. (2 pkt)

Przedstaw dwa problemy (ekologiczne, gospodarcze lub polityczne), występujące w światowym transporcie morskim i do każdego z nich zaproponuj sposób rozwiązania.

Problem 1.
Propozycja rozwiązania:

.....
.....

Problem 2.
Propozycja rozwiązania:

.....
.....

Zadanie 36*. (2 pkt)

W ostatnim czasie wiele kontrowersji wywołała planowana budowa obwodnicy Augustowa, będącej fragmentem drogi międzynarodowej E 67 zwanej *Via Baltica*. Miała ona przebiegać przez cenny przyrodniczo obszar Doliny Rospudy. Przeciw jej budowie protestowali ekolodzy, natomiast na ulicach Augustowa protestowali mieszkańcy tego miasta, którzy żądali obwodnicy.

Przedstaw dwa argumenty popierające budowę obwodnicy Augustowa i dwa argumenty przeciw jej budowie.

Argumenty popierające budowę obwodnicy Augustowa:

1.
2.

Argumenty przeciw budowie obwodnicy Augustowa:

1.
2.

Zadanie 37*. (2 pkt)

Zbudowana w latach 2001–2006 linia kolejowa łączy Pekin z Tybetem i kończy okres wielowiekowej izolacji Dachy Świata. Chiński rząd zapowiadał, że budowa kolei ma dwa cele: przyspieszenie rozwoju Tybetu oraz poprawienie bezpieczeństwa narodowego Chin. Inne emocje kolej wywołuje u rdzennych Tybetańczyków, którzy przez wieki żyli w izolacji.

a) Podaj nazwę zaznaczonego na mapie miasta, które jest stolicą Tybetu, oraz nazwę religii wyznawanej przez Tybetańczyków.

Nazwa miasta

Nazwa religii

b) Podaj dwa możliwe skutki (przyrodnicze, społeczno-gospodarcze lub polityczne) budowy tej linii kolejowej, których mogą się obawiać rdzenni Tybetańczycy.

1.
2.

Zadanie 38*. (2 pkt)

Wpisz obok opisów międzymorskich kanałów ich nazwy wybrane spośród podanych.

Kanały: Bałtycko-Białomorski, Kiloński, Koryncki, Mozambicki, Panamski, Sueski.

- A. Uznawany za szczytowe osiągnięcie sztuki inżynierskiej początku XX wieku. Służy głównie do transportu ropy naftowej, węgla i zboża. W 1999 roku został przejęty przez państwo, na terytorium którego się znajduje.
.....
- B. Zbudowany w XIX wieku, ale próby jego budowy podejmowano już w starożytności. Położony w środkowej Grecji, ma znaczenie przede wszystkim lokalne.
.....
- C. Oddany do użytku w II połowie XIX wieku. W latach 1967–75 był zamknięty dla żeglugi w związku z konfliktem politycznym. W strukturze przewozów tym kanałem dominuje ropa naftowa i jej produkty.

.....
D. Kanał o największym znaczeniu w Europie, zbudowany w celu ominięcia trudnych
do żeglugi cieśnin. Skraca drogę o około 700 km.
.....

Zadanie 39*. (2 pkt)

Wykonaj polecenie na podstawie tekstu i własnej wiedzy.

Gazociąg Północny to planowany rurociąg mający służyć do transportu gazu ziemnego przez Morze Bałtyckie. Umowę o rozpoczęciu budowy podpisano w 2005 r. Planowany gazociąg ma być najdłuższym podmorskim dwukanałowym gazociągiem na świecie, a jednocześnie najpłycej położonym. Jego całkowita długość ma wynieść 1220 km. Morski odcinek Gazociągu Północnego ma liczyć 1189 km. Gaz będzie tłoczony pod ciśnieniem 210 atmosfer. Budowa gazociągu to kilkudziesięciomiesięczna inwestycja na obszarze liczącym około 2400 km² przy wykorzystaniu dużej liczby jednostek pływających i innego sprzętu. Sprawozdanie przyjęte przez Parlament Europejski wskazuje na możliwość istnienia zagrożenia ekologicznego dla środowiska Bałtyku, na co zwraca uwagę także większość państw nadbałtyckich.

Na podstawie: *Gazociąg Północny w pigułce*, www.gazeta.pl

Na przykładzie Morza Bałtyckiego uzasadnij, podając trzy argumenty, że budowa gazociągów na dnie mórz może stanowić zagrożenie dla środowiska geograficznego tych akwenów i dlatego powinna być prowadzona ze szczególną rozwagą.

1.
.....
2.
.....
3.
.....